

ชื่อเรื่อง พัฒนาสื่อการสอนในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่**หน่วยงาน** แผนกสูติกรรม โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 8 นครสวรรค์**รายชื่อผู้จัดทำ**

1. นางสาววิราวรรณ	วัชรขจร	ที่ปรึกษา
2. นางสาวลำพิ่ง	ภูภาธร	ประธาน
3. นางจันทิรา	สุโพธิ์	
4. นางสาวนิตยา	เพชรต่อม	
5. นางสาวภัทร์สรรพพร	ศรีวรรณ	
6. นางนลัทพร	พรมพินิจ	
7. นางสาวภัทรภาพร	ทองสังข์	
8. นางสาววาสนา	เงินม่วง	

เหตุผลและที่มา

ทุกคนล้วนทราบกันดีว่า นำนมแม่ คือสุดยอดของสารอาหารที่ดีที่สุดสำหรับทารก แต่ด้วยปัจจัยหลายประการที่ส่งผลให้การเลี้ยงทารกด้วยนมแม่ลดน้อยถอยลงไป ทารกแรกเกิดหลายล้านคนต้องพลาดโอกาสอันสำคัญที่สุดในชีวิตกับการที่จะได้กินนมแม่ การรณรงค์ให้สังคมไทยตระหนักและเห็นความสำคัญของนมแม่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง ในเรื่องความสำคัญและวิธีการของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากบุคลากรทางการแพทย์ องค์การอนามัยโลกปี 2545 แนะนำให้ทารกได้รับนมแม่อย่างเดียวจนถึง 6 เดือนแรกและยังคงให้นมแม่ควบคู่กับอาหารเสริมที่เหมาะสมตามวัยจนถึงอายุ 1-2 ปี การสนับสนุนช่วยเหลือแม่อย่างจริงจัง จะช่วยสร้างความมั่นใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากขึ้น

แผนกสูติกรรม โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 8 นครสวรรค์ ส่งเสริมสนับสนุนให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เกิดความสำเร็จ ขจัดอุปสรรคและส่งเสริมให้เด็กทารกทุกคนได้รับนมแม่ ดังนั้นในแม่ที่มีความตั้งใจจะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่บางรายอาจประสบปัญหาที่ต้องการการช่วยเหลือตั้งแต่ในระยะหลังคลอด และต่อเนื่องในระยะ 1 เดือนแรก ซึ่งเป็นระยะปรับการสร้างน้ำนมให้เพียงพอแก่ลูก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่แก้ไขโดยง่าย เช่นน้ำนมไม่มา เต้านมคัด ฯลฯ ทางแผนกสูติกรรมได้ตระหนักในความสำคัญของเรื่องนี้จึงให้การสนับสนุนส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีการดำเนินการตามมาตรฐานโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว โดยการให้ความรู้ สอนสาธิตการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และให้ปฏิบัติจริง แต่ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มของแผนกหลังคลอดมีเนื้อหาที่มากเกินไปทำให้มารดาไม่สามารถรับไปได้ทั้งหมด ซึ่งในการประเมินก่อนกลับบ้านบ้านพบว่ามารดาไม่สามารถตอบคำถามและปฏิบัติได้ ทางกลุ่มจึงได้ดำเนินการสอบถามความต้องการของมารดาหลังคลอดในเรื่องที่ต้องการด้านส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แล้วนำข้อมูลมาปรับแผนการสอนให้สอดคล้องตามมาตรฐานโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ และส่งผลให้มารดาหลังคลอดสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ มีทักษะในการให้นมบุตรที่ถูกต้อง และสามารถแก้ปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้อย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์ของการจัดการความรู้

เพื่อพัฒนาสื่อการสอนในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้มีเนื้อหาและรูปแบบที่ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีสื่อการสอนเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่เนื้อหาและรูปแบบที่ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ
2. มารดาหลังคลอดสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ มีทักษะในการให้นมบุตรที่ถูกต้อง และสามารถแก้ปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้อย่างถูกต้อง

แบบฟอร์ม 2
รายงานการจัดการความรู้

1) ชื่อ พัฒนาสื่อการสอนเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แผนกสูติกรรม

2) หัวหน้าโครงการ

นางสาววิราวรรณ

วัชรขจร

พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

3) สมาชิกกลุ่ม

1. นางสาวภัทร์สรณ์พร	ศรีวรรณ
2. นางสาวภัทรพร	ทองสังข์
3. นางสาววาสนา	เงินม่วง
4. นางนลัทพร	พรมพินิจ
5. นางสาวมิตา	บุญยัง

4) การทบทวนการจัดการความรู้ (BAR)

สื่อการสอน หมายถึง วัสดุอุปกรณ์และวิธีการประกอบการสอนเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อความหมายที่ผู้สอนประสงค์จะส่ง หรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้ได้เป็นอย่างดีเช่น หนังสือในห้องสมุด โสตทัศนวัสดุต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สไลด์ फिल्मสตริป รูปภาพ แผนที่ ของจริง และทรัพยากรจากแหล่งชุมชน

ความสำคัญของสื่อการสอน

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ กล่าวหาว่า ปัญหาอย่างหนึ่งในการสอนก็คือ แนวทางการตัดสินใจจัดดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขึ้นตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งการสอนโดยทั่วไป ครูมักมีบทบาทในการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเนื้อหาสาระ หรือทักษะและมีบทบาทในการจัดประสบการณ์เพื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนแต่ละคนด้วยว่า ผู้เรียนมีความต้องการอย่างไร ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพื่อสร้างบรรยากาศและแรงจูงใจผู้เรียนให้เกิดความอยากเรียนรู้และเพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้ของผู้เรียนได้ตามจุดมุ่งหมาย สภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ทั้งหมดที่จัดขึ้นมาเพื่อการเรียนการสอนนั้น ก็คือ การเรียนการสอนนั่นเอง

เอ็ดการ์ เดล ได้กล่าวสรุปถึงความสำคัญของสื่อการสอน ดังนี้

1. สื่อการสอน ช่วยสร้างรากฐานที่เป็นรูปธรรมขึ้นในความคิดของผู้เรียน การฟังเพียงอย่างเดียวนั้น ผู้เรียนจะตั้งอกใจจินตนาการเข้าช่วยด้วย เพื่อให้สิ่งที่เขื่อนามธรรมเกิดเป็นรูปธรรมขึ้นในความคิด แต่สำหรับ สิ่งที่ยุ่ยากซับซ้อน ผู้เรียนย่อมไม่มีความสามารถจะทำได้ การใช้อุปกรณ์เข้าช่วยจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและสร้างรูปธรรมขึ้นในใจได้
2. สื่อการสอน ช่วยเร้าความสนใจของผู้เรียน เพราะผู้เรียนสามารถใช้ประสาทสัมผัสได้ด้วยตา หู และการเคลื่อนไหวจับต้องได้แทนการฟังหรือดูเพียงอย่างเดียว
3. เป็นรากฐานในการพัฒนาการเรียนรู้และช่วยความทรงจำอย่างถาวร ผู้เรียนจะสามารถนำประสบการณ์เดิมไปสัมพันธ์กับประสบการณ์ใหม่ ๆ ได้ เมื่อมีพื้นฐานประสบการณ์เดิมที่ดีอยู่แล้ว
4. ช่วยให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการทางความคิด ซึ่งต่อเนื่องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทำให้เห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ เช่น เวลา สถานที่ วัฏจักรของสิ่งมีชีวิต
5. ช่วยเพิ่มทักษะในการอ่านและเสริมสร้างความเข้าใจในความหมายของคำใหม่ ๆ ให้มากขึ้น ผู้เรียนที่อ่านหนังสือช้า ก็จะสามารถอ่านได้ทันพวกที่อ่านเร็วได้ เพราะได้ยินเสียงและได้เห็นภาพประกอบกัน

จากบทความข้างต้น ทางแผนกสูติกรรมจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของสื่อการสอน โดยคิดพัฒนาสื่อการสอนเรื่อง การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งจากการสอนเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แบบเดิมได้ใช้สื่อการสอนเป็นแผ่นภาพพลิก และให้ความรู้ในทุกเรื่องของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทำให้ใช้เวลานานมากในการสอน รวมทั้ง บางเรื่องที่สอนนั้นผู้รับบริการไม่ได้นำไปใช้

และไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จริง และจากเนื้อหาที่มากเกินไป ใช้เวลานาน สื่อการสอนที่หน้าเบื่อ ทำให้ผู้รับบริการไม่ได้ประโยชน์จากการเรียนการสอนนี้

จากสถานการณ์ข้างต้นที่กล่าวมานั้นทางแผนกสูติกรรมจึงได้คิดพัฒนาสื่อการสอนให้ตรงกับความต้องการ และสื่อการสอนที่ไม่ทำให้น่าเบื่อ และเข้าใจง่ายเห็นภาพเป็นรูปธรรม โดยได้ทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ หญิงหลังคลอดที่ให้นมบุตร จำนวน 50 ราย ซึ่ง ผลที่ได้ หญิงหลังคลอด 40 เลือกลีขื่อแบบ power point , VDO 7 ราย , และภาพพลิก 3 ราย ส่วนด้านความรู้เรื่องนมแม่ที่หญิงหลังคลอดที่ให้นมบุตร ต้องการทราบมีทั้งหมด 5 เรื่อง ได้แก่ 1.ประโยชน์ของนมแม่ที่มีต่อลูก , 2.หลักในการให้นมลูกอย่างถูกต้อง, 3.ทำอุม้ให้นมลูกที่ถูกต้อง, 4.การบีบและเก็บน้ำนมแม่, 5.อาหารสำหรับมารดาที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่

ดังนั้น ทางแผนกสูติกรรมได้จัดทำ power point เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ได้ทดลองสอนกับหญิงหลังคลอดที่ให้นมบุตรจำนวน 50 ราย ซึ่งได้ประเมินประสิทธิภาพของสื่อการสอน โดยให้หญิงหลังคลอดที่ให้นมบุตรที่รับการสอน ทำแบบประเมินก่อนและหลังการสอน และจากการประเมินพบว่า คะแนนการตอบคำถามที่ถูกต้องก่อนและหลังการสอนมีความต่างกัน คือคะแนนก่อนการสอนผู้รับการสอนตอบถูกคิดเป็น 72.9% แต่หลังการสอนได้คะแนนคิดเป็น 97.2% แสดงว่าหลังการสอนทำให้หญิงหลังคลอดที่ให้นมบุตรที่ได้รับการสอนแบบใหม่นี้มีความรู้เพิ่มขึ้น โดยมีคะแนนความต่างคิดเป็น24%

5) วัตถุประสงค์

1. เพื่อได้สื่อการสอนเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แบบใหม่ที่มีประสิทธิภาพ เข้าใจง่าย
2. เพื่อได้สื่อการสอนเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แบบใหม่ที่มีความน่าสนใจไม่น่าเบื่อ
3. เพื่อได้สื่อการสอนเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แบบใหม่ที่ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ

6) กระบวนการจัดการความรู้

1. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 1พบทวนปัญหาที่เกิดจากการสอนเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แบบเดิมที่เป็นแผ่นภาพพลิก พบว่า

- ระยะเวลาที่ใช้ในการสอนของเจ้าหน้าที่แต่ละคนใช้เวลานาน(45-60 นาที)
- ผู้รับการอบรมแสดงสีหน้าว่าง และเบื่อเวลาสอน
- ผู้รับการสอนไม่สนใจมอง แผ่นภาพพลิกโดย มองสิ่งแวดล้อมในห้องบ้าง ก้มหน้าบ้าง
- เมื่อได้มีการสอบถามความรู้ที่สอน ผู้รับการสอนไม่สามารถตอบได้

ได้มีการพบทวนปัญหาร่วมกันโดยได้มีความเห็นร่วมกันว่า ควรมีการสอบถามความต้องการจากหญิงหลังคลอดที่ให้นมบุตรที่แผนกสูติกรรมว่ามีความสนใจหรือต้องการสื่อการสอนแบบใด รวมถึงความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ต้องการทราบ

2. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 2 ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหญิงหลังคลอดที่ให้นมบุตรที่แผนกสูติกรรม จำนวน 50ราย ความสนใจหรือต้องการสื่อการสอนแบบใด รวมถึงความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ต้องการทราบ พบว่าด้านรูปแบบสื่อการสอน

- อันดับ 1 เลือกลีขื่อ power point จำนวน 40 ราย
- อันดับ 2 เลือกลีขื่อ VDO จำนวน 7 ราย
- อันดับ 3 เลือกลีขื่อ ภาพพลิก จำนวน 3 ราย

ด้านความรู้เรื่องนมแม่ มีทั้งสิ้น 5 เรื่อง ได้แก่

- 1.ประโยชน์ของนมแม่ที่มีต่อลูก
- 2.หลักในการให้นมลูกอย่างถูกต้อง
- 3.ทำอุม้ให้นมลูกที่ถูกต้อง
- 4.การบีบและเก็บน้ำนมแม่
- 5.อาหารสำหรับมารดาที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่

จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้รับบริการ ซึ่งได้ข้อมูลความต้องการข้างต้นมาแล้วนั้น

ทางแผนกสูติกรรมจึงได้ จัดทำ power point เนื้อหาตามที่เก็บข้อมูลข้างต้น โดยได้ทดลองสอนและให้ผู้รับบริการอบรมตอบคำถามก่อนและหลังการสอน จำนวน 50 ราย เป็นระยะเวลา 28 วัน (ตั้งแต่ 1ก.ค. 57 – 28 ก.ค.57) และจากการประเมินพบว่า คะแนนการตอบคำถามที่ถูกต้องก่อนและหลังการสอนมีความต่างกัน คือคะแนนก่อนการสอนผู้รับบริการตอบถูกต้องเป็น 72.9% แต่หลังการสอนได้คะแนนคิดเป็น 97.2% แสดงว่าหลังการสอนทำให้หญิงหลังคลอดที่ให้นมบุตรที่ได้รับ การสอนแบบใหม่มีความรู้เพิ่มขึ้น โดยมีคะแนนความต่างคิดเป็น 24%

3. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 3 ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเจ้าหน้าที่พยาบาลซึ่งได้ทดลองสอน โดยการใช้สื่อการสอนแบบใหม่นี้ โดยนำข้อมูลการประเมินผู้รับบริการสอนทั้งก่อนและหลังการสอนมาวิเคราะห์ ซึ่งทางแผนกพึงพอใจกับผลคะแนนที่เพิ่มขึ้นหลังการสอน ซึ่งจากผลการประเมินข้างต้น และจากการได้ทดลองสอนจริง แผนกสูติกรรมได้คิดปรับปรุงสื่อการสอนแบบใหม่นี้ ได้แก่

- ปรับการใช้ภาษาใน power point ให้เข้าใจง่ายมากขึ้น
- ปรับเพิ่มขนาดตัวหนังสือให้เห็นชัดเจนมากขึ้น
- ปรับเพิ่มขนาดรูปภาพทำอ้อมให้มนให้เห็นชัดเจน และให้ผู้รับบริการสอน ปฏิบัติตาม
- ปรับเนื้อหาเรื่องอาหารสำหรับมารดาที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยเน้นให้ รับประทานให้ครบ 5 หมู่
- ควรมีการให้ผู้รับบริการสอนประเมินความพึงพอใจในสื่อการสอน

และจากข้อมูลข้างต้น ได้ปรับแก้ไข power point และทดลองใช้ต่อ

7)การประมวลผล / กลับกรองความรู้

ได้สื่อการสอนแบบใหม่ ที่มีประสิทธิภาพ ไม่น่าเบื่อ รวมทั้ง ได้ให้ความรู้ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการสอน

8)กระบวนการนำไปใช้ การเผยแพร่

นำมาใช้ในหน่วยงาน ประชาสัมพันธ์ในหน่วยงาน เผยแพร่ผ่านแฟ้ม KM ของหน่วยงานและ Facebook

9)การประเมินผลลัพธ์

หญิงหลังคลอดที่ให้นมบุตรที่แผนกสูติกรรมที่รับบริการสอนเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยใช้สื่อการสอนหลังการพัฒนา นี้ มีความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากขึ้นจริง

10)การต่อยอดความรู้

พัฒนาสื่อการสอนเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ให้ตรงกับความต้องการ และมีประสิทธิภาพในการสอนให้ผู้รับบริการสอนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ถูกต้อง

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทาง Facebook

รูปภาพกิจกรรม

รูปภาพกิจกรรม (ต่อ)

